

ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มาปฏิบัติในศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานีหลัง
ภายหลังใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำ
บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565

Problems in the Performance of Duties by Police Officers Persons
Performing Duties in the Surat Thani Provincial Court After Coming into
Force Act Prevent and Suppress Torture and Enforced Disappearances 2022

วรา บุญพันธ์^{1*} และ กัญญาพัชร เมืองสุข²

Wara Bunphan^{1*} and Kanyapat Maungsook²

¹ อาจารย์ประจำสาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Lecturer of Department the Law, Faculty of Law, Hatyai University

² นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² Student of Department the Law, Faculty of Law, Hatyai University

*Corresponding author, E-mail: wara_bu@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การซ้อมทรมานและการกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการกระทำให้บุคคลสูญหายเป็นการใช้ความรุนแรงเพื่อใช้ในการปราบปรามกลุ่มบุคคลที่มีความเห็นต่าง หรือเพื่อกำจัดผู้ต้องสงสัย ซึ่งเป็นการกระทำนอกเหนือหลักกระบวนการยุติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชน โดยข้อมูล ณ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2562 ขององค์การสหประชาชาติ ระบุว่า มี คนหายสาบสูญ ในประเทศไทย 86 คน ทั้งจากเหตุการณ์ทางการเมือง เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ. 2535 ความขัดแย้งใน พื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ สงครามยาเสพติดช่วงปี พ.ศ. 2546 ถึง พ.ศ. 2558 ล้วนเป็นเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิด พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ซึ่งมีผลใช้ บังคับเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เป็นต้นมา กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มุ่งให้ความคุ้มครอง สิทธิของผู้ถูกควบคุมตัว ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จึงเป็นเหตุผลให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องปรับกระบวนการและวิธีการในการจับกุมและควบคุมตัวผู้ถูกควบคุมตัว เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย ฉบับนี้บัญญัติไว้ ซึ่งหากไม่ปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้แล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจอาจถูกดำเนินคดีทั้งทาง อาญาและทางแพ่ง

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปราม การซ้อมทรมาน และการกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการกระทำ ให้บุคคลสูญหายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ตำรวจผู้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ทั้งนี้เพื่อจัดข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะปฏิบัติตาม เงื่อนไขของกฎหมายฉบับนี้

จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ในส่วนของมาตรา 22 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในการควบคุมตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้รับผิดชอบต้องบันทึกภาพและเสียง อย่างต่อเนื่องในขณะที่จับและควบคุมจนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้ ก็ให้บันทึกเหตุนั้นเป็นหลักฐานไว้ในบันทึกการควบคุมตัว การวิจัยพบว่า (1) เจ้าหน้าที่ตำรวจกลุ่มตัวอย่างยังไม่สามารถปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่มีความพร้อมในด้านเครื่องมือและอุปกรณ์การบันทึกภาพและเสียงตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ (2) เจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่มีความรู้และทักษะการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การบันทึกภาพและเสียงเท่าที่ควร (3) ปัจจุบันยังไม่มีระเบียบและแนวทางการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานกลางสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งอาจทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้ทำการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลตามกฎหมายอาจมีลักษณะการกระทำที่เข้าข่ายเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ซึ่งอาจถึงกับต้องถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา

คำสำคัญ: การทรมาน, การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม

Abstract

The purpose of this research was to study legal measures to address the problem of selling e-cigarettes. At present, smoking is widely used among teenagers, and there is an increasing trend toward smoking. At present, there is no such measure in Thai law. The only e-cigarette products available are those listed in an announcement from the Ministry of Commerce on Prohibited Products to be Brought Through the Kingdom. B.E. direct to consumers There is smuggling and trading through various channels, such as shops that sell e-cigarettes in particular or online stores. And according to various websites, it is seen a lot. which will lead to illegal purchases and non-formal economic conditions, allowing the government to lack income from taxes that should be obtained from electric cigarette products, which are imported products and luxury products.

This research study has the objective to study laws related to prevention and suppression torture and cruel and inhumane acts or degrading human dignity and the act of causing a person to disappear both in Thailand and abroad and study problems in the work of police officers those who comply with the Prevention and Suppression of Torture Act and acts of disappearance of persons 2022 to provide recommendations regarding problems in the performance of duties by police officers.

From research studies When the Prevention and Suppression of torture and disappearance Act B.E. 2022 it came into effect on February 22, 2023. the sample police officers were 55. those who comply with the provisions of this law there are obstacles in performing duties. is considered to be committing an offense prevention and Suppression of torture and disappearance Act B.E. 2022 as follows: (1) Police officers must wear cameras. to record arrests and detentions the accused person at all times It was found that the police were not yet prepared with audio and video recording equipment. and (2)

Police officers still don't have knowledge and skills in using tools and equipment and (3) there are no standardized regulations and guidelines for police officers. Police officers on duty who arrest and detain people according to law the police may even face civil and criminal prosecution.

Keywords: torture, cruel and inhumane act

บทนำ

ปัญหาการซ้อมทรมาน การกระทำที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการกระทำให้บุคคลสูญหายนั้นเป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังเผชิญอยู่จึงก่อให้เกิดการผลักดัน และเรียกร้องจากนานาประเทศให้จัดการกับปัญหาดังกล่าว ด้วยเหตุนี้องค์การสหประชาชาติ (United Nations) จึงต้องกำหนดให้มีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ค.ศ. 2006 (International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance) ซึ่งวัตถุประสงค์กำหนดให้การกระทำความผิดอาญาซึ่งตามอนุสัญญานับนี้ถือได้ว่าเป็นกลไกที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาคriminal การทำให้บุคคลให้สาบสูญโดยถูกบังคับและเป็นการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการคุ้มครองบุคคลมิให้หายสาบสูญโดยถูกบังคับ และองค์การสหประชาชาติเองก็ได้เรียกร้องให้ประเทศต่าง ๆ เข้ามาเป็นภาคีเพื่อป้องกันการบังคับให้บุคคลสูญหาย โดยอนุสัญญานับนี้มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2553 และประเทศไทยได้ร่วมลงนามในอนุสัญญานับนี้เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2555 ซึ่งการลงนามดังกล่าวไม่อาจมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยก็ตามเนื่องจากยังไม่ได้ให้สัตยาบันเป็นรัฐภาคีก็เป็นการแสดงเจตนารมณ์และท่าทีของประเทศไทยที่แสดงถึงความตั้งใจในการส่งเสริม ป้องกัน และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งเป็นการเห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบังคับให้บุคคลสูญหาย ข้อตกลงสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ (United Nations General Assembly : UNGA) สมัยที่ 61 ได้รับรองอนุสัญญานับนี้ เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2549 โดยไม่เปิดให้มีการลงนามตั้งแต่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 และมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2553 ปัจจุบันมีประเทศลงนามแล้ว จำนวน 93 ประเทศ และประเทศที่เป็นภาคีแล้ว จำนวน 40 ประเทศ (คมกฤษ หาดใหญ่พิชญ์, 2551)

ปัญหาการหายสาบสูญโดยถูกบังคับหรือการอุ้มหาย (Enforced Disappearance) ถือเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแพร่หลายและเป็นปัญหาที่นานาประเทศกำลังประสบอยู่ และให้ความสนใจเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่ไม่ควรจะเป็นผู้ใดหรือมีที่อยู่อาศัยที่ใด ทั้งไม่ควรมีความเชื่อหรือนับถือศาสนาใดก็ตาม ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับความรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของตนโดยไม่อาจมีผู้ใดพรากไปได้ ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ซึ่งเป็นรากฐานของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ได้รับรองและคุ้มครองสิทธิดังกล่าวไว้ก็ตาม (พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ, 2550) แต่การบังคับบุคคลสูญหาย อันเป็นการกระทำของผู้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนกลับเป็นผู้กระทำเสียเองโดยการลักพาตัวบุคคลไป คุมขัง กักขัง หรือกระทำการใด ๆ ที่มีลักษณะลิดรอนเสรีภาพ โดยไม่ให้ญาติหรือพี่น้องหรือครอบครัวทราบถึงชะตากรรม ประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 และมีผลใช้บังคับนับตั้งแต่วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 เป็นต้นมานั้น ฝ่ายปฏิบัติการตาม

กฎหมายฉบับนี้ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ คือ ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐยังไม่มีอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง อย่างเพียงพอแก่การปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ มาตรา 22 วรรคแรก แห่งตามกฎหมายฉบับนี้ บัญญัติว่า “ในการควบคุมตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้รับผิดชอบต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องในขณะที่จับและควบคุมจนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้ ก็ให้บันทึกเหตุขึ้นเป็นหลักฐานไว้ในบันทึกการควบคุมตัว” จากบทบัญญัติข้างต้น มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับให้ การจับเป็นไปตามหลักสากล และป้องกันการล่วงละเมิดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาจากการปฏิบัติโดยมิชอบ ของเจ้าหน้าที่ (รณกรณ์ บุญมี, 2562) อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติตามกฎหมายโดยการบันทึกภาพและเสียง เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างเพียงพอ ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการจัดซื้อ ทำให้เจ้าหน้าที่อาจยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย แต่กฎหมายฉบับนี้ได้กล่าวถึงความไม่พร้อมของ รัฐในการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายแต่ประการใด

ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาปัญหาหรือผลกระทบต่อการ ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการ กระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 เพื่อที่จะได้หาทางแก้ไขปัญหให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและมีความสะดวกตามกฎหมายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคล สูญหายทั้งประเทศไทยและระหว่างประเทศ
- (2) เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565
- (3) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565

ประโยชน์ที่จะได้รับ

- (1) ได้ทราบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำ ให้บุคคลสูญหายทั้งประเทศไทยและระหว่างประเทศ
- (2) ได้ทราบปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565
- (3) มีข้อเสนอแนะให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ซึ่งหากปฏิบัติตาม ข้อเสนอแนะแล้วจะช่วยให้ผู้ถูกควบคุมตัวได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ตำรวจตามที่พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ได้บัญญัติไว้และเจ้าหน้าที่ ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่จับกุมควบคุมตัวก็ไม่ต้องเสี่ยงกับการถูกดำเนินคดีทั้งแพ่งและอาญา

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิด

แนวคิดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน สิทธิมนุษยชนนั้นหมายถึง สิทธิของทุกคนที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นสิทธิที่ติดตัวมาแต่เกิด และหมายรวมถึงที่ได้รับการรับรองไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งในรูปกฎหมายภายในประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ องค์การสหประชาชาติ ได้มีความพยายามที่จะให้การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสงบ มีสันติภาพเกิดขึ้นบนโลกนี้ ความพยายามสร้างหลักเกณฑ์ระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน จึงเกิดขึ้นนับแต่มีการก่อตั้งองค์การสหประชาชาติ เมื่อ พ.ศ. 2488 หลักเกณฑ์ที่ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่เป็นลายลักษณ์อักษรขององค์การสหประชาชาติดังกล่าว เรียกว่า เอกสารระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน หรือ The International Bill of Human Rights ประชาคมโลกจึงได้เพียรพยายามที่จะกำหนดให้สิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานร่วมกันที่จะประกันให้ประชาชนทุกคนได้รับการปกป้องคุ้มครองโดยถ้วนหน้ากัน และถือเป็นปณิธาน 6 ประการ สูงสุดที่ประชาชนในโลกปรารถนาให้บังเกิดขึ้น ทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่างประเทศ ดังนั้นองค์การสหประชาชาติในฐานะองค์การระหว่างประเทศ จึงได้กำหนดข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นมาตรฐานเบื้องต้นในการให้ประชาคมโลกนำไปปฏิบัติและพัฒนาสิทธิมนุษยชนให้ดียิ่งขึ้น ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชนที่สำคัญมีหลายฉบับ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Right : UDHR) รัฐบาลของหลายประเทศ ในประชาคมโลกได้นำข้อตกลงว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเหล่านี้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้บริบูรณ์ยิ่งขึ้น ประเด็นสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยเกิดขึ้นภายหลังจากที่สังคมไทยได้รับอิทธิพลจากแนวคิดการพัฒนาในแนวความทันสมัย (Modernization) โดยเฉพาะในช่วงหลังจากที่ประเทศเข้าสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยหลังการปฏิวัติในปี พ.ศ. 2475 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้บัญญัติคุ้มครองไว้ในมาตรา 4 เช่นกัน ได้มีรัฐธรรมนูญอย่างน้อย 2 ประเทศที่บัญญัติรับรอง “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ไว้กล่าวคือ รัฐธรรมนูญของประเทศเยอรมนี และรัฐธรรมนูญของประเทศแอฟริกาใต้ โดยทั้ง 2 ประเทศนั้น ต่างมีปัญหาเรื่องการกระทำของมนุษย์ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าที่มาของคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ในรัฐธรรมนูญทั้ง 2 ประเทศนั้น ล้วนแต่มีที่มาจากอันเจ็บปวดของมนุษย์ โดยที่มาของคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ของประเทศเยอรมนี นั้น สืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1944 - 1945) ในสังคมยุโรปและสิทธิมนุษยชนระหว่างชาวอเมริกัน ซึ่งการบังคับให้บุคคลสูญหายนั้นต้องถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงที่สุดที่คุกคามมวลมนุษยชาติ เพราะการบังคับให้บุคคลสูญหายไม่ใช่เป็นการกระทำที่ละเมิดสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่เท่านั้น แต่การกระทำดังกล่าวยังคงขยายวงกว้างไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนหลายด้าน อาทิ สิทธิที่จะมีความมั่นคงและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ สิทธิที่จะไม่ถูกทรมานหรือกระทำด้วยการปฏิบัติที่โหดร้ายทารุณ สิทธิที่จะอยู่ภายใต้การคุ้มครองในสภาพที่มีมนุษยธรรม สิทธิความเป็นบุคคลตามกฎหมายและสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาการไต่สวนอย่างเป็นธรรม และมีชีวิตครอบครัว การบังคับให้บุคคลสูญหายคือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมาจากหลายแง่มุม และมีลักษณะที่ซับซ้อน ประเด็นทางกฎหมายของแต่ละประเทศ คือ สิ่งที่สำคัญที่จะเป็นตัวเชื่อมโยงกับการบังคับให้บุคคลสูญหายรวมถึงสามารถนำไปพัฒนากฎหมายภายในของตนเองที่มีอยู่นั้น เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือที่จะทำให้อกฎหมายสามารถป้องกันและคุ้มครองการกระทำการบังคับให้บุคคลสูญหายได้ โดยจะมุ่งเน้นไปที่คำจำกัดความทางกฎหมายของการหายตัวไปโดยถูกบังคับและการพัฒนาจะกระทำได้โดยการ

นำตัวบทกฎหมายไปวิเคราะห์หาสาระสำคัญ เพื่อที่จะสามารถนำไปใช้บังคับได้กับกรณีของการสูญหายโดยถูกบังคับ

ในประเทศไทย ก็มีเหตุการณ์บังคับให้บุคคลต้องสูญหายเกิดขึ้นมากมายและเหตุการณ์ดังกล่าวยังคงดำเนินอยู่เรื่อยมาซึ่งการบังคับให้บุคคลสูญหายเป็นการใช้ความรุนแรงที่ผู้กระทำตั้งใจให้การกระทำดังกล่าวมีความคลุมเครือ ต่อมาประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ซึ่งหลักการของกฎหมายฉบับนี้กล่าวคือ (1) เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่รัฐทรมาน หรือกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อประชาชนหรืออุ้มหาย (2) เพื่อปราบปรามเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว โดยใช้กำลังเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานของรัฐโดยไม่จำกัด (3) เพื่อเยียวยาประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำจากเจ้าหน้าที่รัฐ (เพลินตา ต้นรังสรรค์, 2558) และประโยชน์จากกฎหมายฉบับนี้มีประโยชน์ต่อทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย รวมทั้งกลุ่มเปราะบาง เช่น คนยากจน แรงงานข้ามชาติ ผู้ลี้ภัย ผู้ใช้ยาเสพติด กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ต้องสงสัยในคดีเล็กน้อย ฯลฯ โดยลักษณะความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ประกอบด้วย 3 มูลฐานความผิด ได้แก่ (1) ความผิดฐานกระทำความทรมาน (อุ้มทรมาน) (2) ความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ (3) ความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย (อุ้มหาย) ผู้กระทำความผิดทั้ง 3 มูลฐานความผิดนั้น จะต้องเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติหน้าที่หรืออ้างอำนาจหน้าที่โดยตรง เพื่อกระทำการบางอย่าง นอกจากนี้ผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่รัฐแต่ร่วมมือหรือสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในการกระทำความผิด ก็อาจถูกดำเนินคดีตามกฎหมายนี้ได้เช่นกัน ซึ่งถ้าเจ้าหน้าที่รัฐกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ (1) โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือ (2) ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จนมีผลทำให้ผู้ถูกกระทำถูกลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ หรือถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ หรือเกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานแก่ร่างกายหรือจิตใจ และผู้บังคับบัญชาชั้นมีความผิดเช่นกัน โดยต้องรับโทษด้วย ซึ่งจะเห็นว่าโทษตามกฎหมายฉบับนี้ ผู้กระทำความผิดฐานกระทำความทรมาน มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 - 15 ปี และปรับตั้งแต่ 1 - 3 แสนบาท และหากผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสจะมีโทษหนักขึ้นจำคุก 10 - 25 ปี และปรับตั้งแต่ 2 - 5 แสนบาท และจะต้องรับโทษหนักขึ้น หากถึงขั้นเสียชีวิต มีโทษจำคุก 15 - 30 ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท นอกจากตามกฎหมายฉบับนี้ มาตรา 5 - 7 ข้างต้น ยังระบุโทษถึงผู้ให้การสนับสนุน ผู้สมคบ รวมถึงผู้บังคับบัญชาที่ทราบการกระทำความผิด ซึ่งมีโทษหนักเบาต่างกันออกไป ถือว่าเป็นบทกำหนดโทษที่สูงและส่งผลกระทบต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจถึงขั้นถูกจำคุกและถูกไล่ออกจากราชการ โดยที่ความผิดตามกฎหมายฉบับนี้มีอายุความสูงสุดถึง 20 ปี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ ใช้รูปแบบการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาและวิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative)

การวิจัยเอกสาร สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการศึกษาตามระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร โดยการทบทวนแนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย โดยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น ซึ่งในการกำหนดกระบวนการวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดให้มีกระบวนการวิจัยโดยเป็นการสัมภาษณ์พูดคุยและเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียง และยังมีสัมภาษณ์แบบดิจิทัล โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างลักษณะเป็นการใช้คำถามถามเหมือนกันทุกคนเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นและทัศนคติที่เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับปัญหาของเจ้าหน้าที่ตำรวจภายหลังพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับ โดยดำเนินการคัดเลือกสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) อันเป็นบุคคลที่มีการใช้อำนาจตามกฎหมายและอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายฉบับนี้ โดยสุ่มเลือกเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติหน้าที่ในศาล จำนวน 100 คน และพนักงานอัยการผู้ปฏิบัติหน้าที่ในศาล จำนวน 10 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้ศึกษามีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ดังนี้

(1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยนำคำตอบที่สัมภาษณ์จากผู้ที่ถูกสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของแต่ละบุคคลมาจัดลำดับความสำคัญ

(2) นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จัดลำดับความสำคัญแล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นแนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล

(3) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการศึกษาต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ และเขียนรายงานข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแบบสัมภาษณ์ลักษณะปลายปิด (Close Ended Question) เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ

ผลการวิจัย

(1) ผลการศึกษาเอกสาร

พระราชบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 พบว่ากฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์

1) เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่รัฐทรมาน หรือกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อประชาชน หรืออัมหาย เช่น กำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐทุกหน่วยงานทั้งตำรวจ ทหาร เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ กรมสรรพสามิต เจ้าหน้าที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หากจับกุมใครต้องแจ้งพนักงานอัยการและฝ่ายปกครองทันที ต้องบันทึกวิดีโอการจับและควบคุมตัวบุคคลตลอดเวลา จนกว่าจะส่งตัวให้พนักงานสอบสวน และต้องทำบันทึกการจับกุมและควบคุมตัวโดยละเอียด เพื่อให้ตรวจสอบได้

2) เพื่อปราบปรามเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิด โดยกำหนดให้เจ้าหน้าที่รัฐ ไม่ว่าจะหน่วยงานใดก็ตาม หากทรมาน กระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อประชาชน หรืออัมหาย จะต้องถูกดำเนินคดีและถูกลงโทษ

3) เพื่อเยียวยาประชาชนที่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐทรมาน ถูกกระทำอย่างกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อประชาชน หรืออุ้มหาย หรือครอบครัวผู้ที่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อประชาชน หรืออุ้มหาย นอกจากมีสิทธิได้รับค่าเสียหายจากรัฐ ยังมีสิทธิได้รับการเยียวยาประการอื่น เช่น การฟื้นฟูร่างกายและจิตใจ นอกจากนั้นหากคนในครอบครัวถูกเจ้าหน้าที่รัฐอุ้มหาย ตำรวจหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ หรือนายอำเภอจะต้องสืบค้นจนกว่าจะมีหลักฐานที่เชื่อได้ว่าผู้ถูกอุ้มนั้นเสียชีวิต หรือหากยังมีชีวิตอยู่ที่ใดอย่างไรอีกด้วย โดยประโยชน์จากราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มีประโยชน์ต่อทุกคนที่อยู่ในประเทศไทย รวมทั้งกลุ่มเปราะบาง เช่น คนยากจน แรงงานข้ามชาติ ผู้ลี้ภัย ผู้ใช้ยาเสพติด กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ต้องสงสัยในคดีเล็กน้อย ฯลฯ ซึ่งคนกลุ่มนี้เสี่ยงต่อการถูกทรมาน ถูกปฏิบัติอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือถูกอุ้มหายโดยเจ้าหน้าที่รัฐ เช่น อาจถูกจับเป็นผู้บริสุทธิ์ และถูกกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อประชาชน หรืออุ้มหาย ไร้สารภาพ หากถูกทรมานจนเสียชีวิต หรือเป็นผู้ที่ทราบการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ ก็อาจถูกเจ้าหน้าที่รัฐอุ้มหายไป เช่น กรณีของบิลลี่ ผู้นำกะเหรี่ยงบางกลอย ที่หายไปหลังจากถูกเจ้าหน้าที่อุทยานแก่งกระจานจับกุม นอกจากนี้กฎหมายยังคุ้มครองคนไทยที่อยู่ต่างประเทศ หากมีหลักฐานว่า เขาถูกทรมาน ถูกกระทำกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อประชาชน หรืออุ้มหาย โดยมีเจ้าหน้าที่ไทยเกี่ยวข้อง กฎหมายสามารถลงโทษเจ้าหน้าที่ไทยได้ และยังคุ้มครองคนไทยที่ตกเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สำหรับในต่างประเทศ ให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดในประเทศไทยได้ด้วย

ลักษณะความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ประกอบด้วย 3 มูลฐานความผิด ได้แก่ (1) ความผิดฐานกระทำการทรมาน (อุ้มทรมาน) (2) ความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ (3) ความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย (อุ้มหาย) ผู้กระทำความผิดทั้ง 3 ฐาน ต้องเป็นเจ้าหน้าที่รัฐที่ปฏิบัติหน้าที่หรืออ้างอำนาจหน้าที่โดยตรง เพื่อกระทำการบางอย่าง เช่น เป็นตำรวจหรือทหาร ที่ปฏิบัติหน้าที่เข้าจับกุมผู้ต้องหา หรือเจ้าหน้าที่นอกเครื่องแบบจับและซ้อมคู่กรณี โดยอ้างว่าคู่กรณีนั้นค้ายาเสพติด เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ แต่สนับสนุนเจ้าหน้าที่ในการกระทำความผิด ก็อาจถูกดำเนินคดีตามกฎหมายนี้ได้เช่นกัน การนำเสนอบทบัญญัติมาตรา 5 กำหนดความผิดฐานกระทำการทรมานว่า ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำด้วยประการใด ให้ผู้อื่นเกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงแก่ร่างกายหรือจิตใจ โดยมี “มูลเหตุจูงใจ” เพื่อ (1) ให้ได้มาซึ่งข้อมูลหรือคำรับสารภาพจากผู้ถูกทรมานหรือจาก (2) ลงโทษผู้ถูกทรมานโดยมีสาเหตุจากการกระทำของผู้นั้นหรือผู้อื่น (3) ช่มชู้หรือขู่เข็ญผู้ที่ถูกทรมานหรือผู้อื่น หรือ (4) เป็นการเลือกปฏิบัติไม่ว่ารูปแบบใดก็ตาม เจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นทำผิด “ฐานกระทำการทรมาน” การนำเสนอบทบัญญัติมาตรา 6 ความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ว่าถ้าเจ้าหน้าที่รัฐกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ คือ (1) โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือ (2) ย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จนมีผลทำให้ผู้ถูกกระทำถูกลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ หรือถูกละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ หรือเกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานแก่ร่างกายหรือจิตใจ แต่ไม่ถึงขั้นร้ายแรงหรือไม่มี “มูลเหตุจูงใจ” ตามมาตรา 5 เจ้าหน้าที่ผู้นั้นมีความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งความหมายการกระทำ “โหดร้าย” กับ “ไร้มนุษยธรรม” คือ การกระทำที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานต่อ

ร่างกายหรือจิตใจแก่ผู้ถูกระงับ เช่น บังคับให้อดนอน ให้อยืนคนเดียวเป็นเวลานาน ๆ ส่วน “ย้ายยัดคดีศรี” คือ การเหยียดหยาม การทำให้ไร้ศักดิ์ศรี ไม่เคารพ ทำให้เกิดความรู้สึกด้อยค่ากว่า ต่ำกว่า และมาตรา 7 วรรคหนึ่ง หากเจ้าหน้าที่รัฐคนใดเอาตัวบุคคลไป แต่ปฏิเสธว่าไม่ได้ทำหรือปกปิดชะตากรรมหรือสถานที่ควบคุมตัวบุคคลนั้น ทำให้บุคคลนั้นไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ถือว่าเจ้าหน้าที่รัฐนั้นกระทำความผิด “ฐานกระทำมิชอบต่อผู้เสียหาย” โดยมาตรา 42 ผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่รัฐ หากทราบว่าผู้ใต้บังคับบัญชาของตนจะกระทำความผิดหรือได้กระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ ไม่ห้ามหรือป้องกัน หรือระงับการกระทำผิด หรือไม่ส่งตัวเจ้าหน้าที่ที่กระทำความผิดไปดำเนินคดี ผู้บังคับบัญชานั้นมีความผิดเช่นกัน โดยต้องรับโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นแม้กฎหมายฉบับนี้จะเป็นกฎหมายที่อนุวัติการตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี แต่ตามอนุสัญญาดังกล่าวข้างต้นและกฎหมายฉบับนี้มิได้นิยามความหมายของการทรมานหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไว้ มีเพียงแต่กำหนดองค์ประกอบของความผิดฐานดังกล่าวไว้เท่านั้น โดยความแตกต่างที่สำคัญระหว่างความผิดทั้ง 2 มาตรา คือ การกระทำความผิด จะต้องเป็นการกระทำใดก็ตามที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานอย่าง “ร้ายแรง” ซึ่งการใช้ระดับความร้ายแรงก็ได้มีการกำหนดไว้ในอนุสัญญา เช่นกัน ในบริบทของกฎหมายระหว่างประเทศ มีตัวอย่างของการกระทำความผิดฐานกระทำความผิดและการปฏิบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้หลายตัวอย่าง ซึ่งมาตรา 5 คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้กำลังทำร้ายร่างกายให้บุคคลที่ถูกควบคุมตัวบาดเจ็บ มีบาดแผล เจ็บปวดร่างกาย และทุกข์ทรมานจนส่งผลกระทบต่อจิตใจและชีวิตประจำวันที่จะต้องใช้ในอนาคต เช่น สอบปากคำโดยใช้ถุงดำคลุมหัวและใช้ไม้ตีทรมานเพื่อให้รับสารภาพ ทำร้ายร่างกายจนพิการหรือใช้ชีวิตได้ไม่เหมือนเดิม เรียกว่า “การทรมาน” และมาตรา 6 คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้วิธีการทำร้ายผู้ถูกควบคุมตัว แม้โดยที่ไม่ทำให้ร่างกายของบุคคลนั้นมีบาดแผล แต่ทำให้เจ็บปวดและทุกข์ทรมานด้วยวิธีการบางอย่าง เช่น พุดข่มขูให้เกิดความหวาดกลัว ดุหมั่นเหยียดหยาม จนเกิดความทุกข์ทรมาน หรือผู้ต้องขังป่วยแต่ผู้คุมกลับเกลี้ยกล่อมไม่นำตัวส่งโรงพยาบาล จนเกิดความทุกข์ทรมาน ซึ่งความผิดฐานกระทำความผิดและการทรมานและความผิดฐานกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เอาผิดย้อนหลังไม่ได้ หมายความว่า หากเกิดขึ้นก่อนวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ซึ่งเป็นวันที่กฎหมายมีผลใช้บังคับดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ในข้อหาตามกฎหมายนี้ไม่ได้ แต่เจ้าหน้าที่ที่อาจต้องรับผิดชอบตามกฎหมายอาญาอื่น เช่น ในข้อหาทำร้ายร่างกาย กักขังหรือหน่วงเหนี่ยว หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 เป็นต้น ส่วนการกระทำมิชอบต่อผู้เสียหายหรืออุ้มหาย นอกจากเจ้าหน้าที่ที่จะต้องสืบสวนจนกว่าจะรู้ชะตากรรม อีกปัญหา คือ จะดำเนินคดีได้หรือไม่ ถ้าปัจจุบันยังไม่ทราบชะตากรรมผู้เสียหาย ประเด็นนี้เป็นเรื่องที่คนในวงการกฎหมายยังถกเถียงกัน โดยส่วนหนึ่งเห็นว่า เป็นกฎหมายพิเศษที่ใช้ป้องกันและปราบปราม จึงจะต้องตีความไปในทางคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย โดยถือว่า ความผิดที่เริ่มเกิดขึ้นก่อน วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 ถ้าดำเนินมาเรื่อย ๆ จนถึงหลังวันที่ วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 แล้ว ยังไม่ทราบชะตากรรม น่าจะยังเป็นความผิดต่อเนื่องที่ดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดได้ หากมีหลักฐานว่า เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเอาตัวไปเพื่อปกปิดชะตากรรม ข้อถกเถียง คือ ความผิดของบุคคลนั้นจะเริ่มนับเมื่อใด โดยกฎหมายฉบับนี้ระบุไว้เพิ่มเติม ในมาตรา 7 ว่า ผู้ใดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐควบคุมตัว หรือลักพาบุคคลใด โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิเสธว่าได้กระทำการดังกล่าวหรือปกปิดชะตากรรมหรือสถานที่ปรากฏตัวของบุคคลนั้น จนส่งผลให้บุคคลนั้นไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นให้ถือเป็นความผิดต่อเนื่องจนกว่าจะทราบชะตากรรมของ

บุคคลนั้น นอกจากนั้นจะต้องสืบสวนจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกกระทำให้สูญหาย ตามมาตรา 10 ที่กำหนดให้ดำเนินการสอบสวนจนกว่าจะพบบุคคลที่ถูกกระทำให้สูญหาย หรือปรากฏหลักฐานอันน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นถึงแก่ความตาย ถ้าเป็นภาษาชาวบ้าน หมายถึง ต้องหาจนกว่าจะเจอ คำว่า รู้ว่าตาย รู้ว่าอยู่ คือ การบ่งบอกว่า ทราบชะตากรรม และต้องมีหลักฐานให้ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ เช่น รู้ว่าไม่ได้ไปไหน แต่หนีไปอยู่ประเทศออสเตรเลีย หรือเป็นศพลอยแม่น้ำโขง แบบนี้เรียกว่าทราบชะตากรรม หรือมีหลักฐานว่าถูกขังอยู่ในเรือนจำประเทศกัมพูชาอันนี้เรียกว่ารู้ชะตากรรมเช่นกัน

โทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ผู้กระทำความผิดฐานกระทำการทรมาน มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 - 15 ปี และปรับตั้งแต่ 1 - 3 แสนบาท และหากผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัส จะมีโทษหนักขึ้นจำคุก 10 - 25 ปี และปรับตั้งแต่ 2 - 5 แสนบาท และจะต้องรับโทษหนักขึ้น หากถึงขั้นเสียชีวิต มีโทษจำคุก 15 - 30 ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ 3 แสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท นอกจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 5 - 7 ยังระบุโทษถึงผู้ให้การสนับสนุน ผู้สมคบ รวมถึงผู้บังคับบัญชาที่ทราบการกระทำผิด ซึ่งมีโทษหนักเบาต่างกันออกไป

อนึ่งความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ หมายความว่า หากเจ้าหน้าที่กระทำความผิดฐานใด ต้องรับโทษฐานนั้น ผู้บังคับบัญชารู้เห็นเป็นใจ ไม่ห้ามปราม ต้องได้รับโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น พิสูจน์ทราบได้ว่าเป็นคนสั่ง ผู้บังคับบัญชาจะต้องรับโทษเต็มอัตราโทษที่กำหนดในฐานะตัวการในการกระทำความผิดหรือผู้ใช้ให้กระทำความผิด แล้วแต่กรณี

อายุความตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ใช้ตามประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ อายุความใน ป.อ. มาใช้ผ่านมาตรา 17 แห่ง ป.อ. ทั้งนี้ อายุความใน ป.อ. มาตรา 95 นั้นมีตั้งแต่ 1 - 20 ปี ซึ่งความผิดแต่ละฐานจะมีอายุความเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับอัตราโทษของความผิดฐานนั้นๆ หากเป็นความผิดตาม พ.ร.บ. ฐานกระทำการทรมานมาตรา 5 ประกอบมาตรา 35 วรรคหนึ่ง อายุความคือ 15 ปี ฐานกระทำให้บุคคลสูญหายมาตรา 7 ประกอบมาตรา 37 วรรคหนึ่ง อายุความคือ 15 ปี และฐานกระทำให้บุคคลสูญหายมาตรา 7 ประกอบมาตรา 37 วรรคสองหรือวรรคสาม อายุความคือ 20 ปี แต่ให้เริ่มนับอายุความเมื่อทราบชะตากรรมของผู้เสียหายไว้อยู่ ซึ่งตามกฎหมายฉบับนี้ มาตรา 42 บัญญัติว่า ผู้บังคับบัญชาผู้ใดทราบว่ามีผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของตน จะกระทำหรือได้กระทำความผิดตามมาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 37 หรือมาตรา 38 และไม่ดำเนินการที่จำเป็นและเหมาะสม เพื่อป้องกันหรือระงับการกระทำความผิด หรือไม่ดำเนินการหรือส่งเรื่องให้ดำเนินการสอบสวนและดำเนินคดีตามกฎหมาย ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่น ทราบว่าผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ แต่ไม่ยับยั้ง ไม่ห้าม ไม่แก้ไข แล้วผู้ใต้บังคับบัญชากระทำความผิด ผู้บังคับบัญชาหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย แต่ถ้าอ้างว่าไม่รู้เห็นกับการกระทำที่เกิดขึ้น ต้องไปคู่ที่พยานหลักฐาน แต่สุดท้ายต้องมาดูความจริงก่อนว่าเกิดอะไรขึ้น เช่น เรารู้ว่าคนนี้ถูกอุ้มไปโดยเจ้าหน้าที่ แต่เราหาพยานหลักฐานไม่ได้ ก็ไม่สามารถลงโทษได้ จึงเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่ต้องหาความจริงว่าเขาอุ้มไปไหน เมื่อไหร่ อย่างไร ที่สำคัญคือต้องพุดถึงข้อเท็จจริงก่อน และสืบสวนหาพยานหลักฐาน และมาตรา 22 บัญญัติว่า การควบคุมตัวทุกครั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้รับผิดชอบจะต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่จับและควบคุม กระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป ยกเว้นเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้ แต่ต้องลงบันทึกเหตุการณ์เป็นหลักฐานไว้ในบันทึกการควบคุมตัว

เพื่อป้องกันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างทาง เช่น การทรมาน การย้ายยัดขังคดีศรีจากจุดที่ถูกจับในที่ลับตาคน หรือแหว่งไปในที่ใดที่หนึ่งเพื่อรีดไถเอาเงินต่อรองหรือรีดเอาข้อมูล เพื่อให้ได้คำรับสารภาพ เมื่อถึงสถานี ตำรวจจะได้อำนาจต่อการดำเนินคดีหากไม่บันทึก เจ้าหน้าที่อาจมีความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 หากจับกุมโดยไม่มียกมัดเป็นเหตุสุดวิสัย หากเกิดความรุนแรง จะต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวน หากถูกจับกุมหรือควบคุมตัวแล้วเจ้าหน้าที่รัฐไม่มีกล้องติดตัวตำรวจ (Body Camera) กล้องติดตัวตำรวจ (Body Camera) ผู้ถูกจับกุมสามารถใช้โทรศัพท์มือถือบันทึกภาพ ในจุดเกิดเหตุระหว่างการถูกจับกุมเองได้ ในกรณีนี้ถือว่าไม่ผิดกฎหมาย เพราะโทรศัพท์มือถือไม่ใช่ ของกลาง และหากเราเป็นผู้พบเห็นเหตุการณ์สามารถบันทึกภาพเหตุการณ์ได้ด้วยเช่นกันโดยที่ไม่ผิด กฎหมาย และถ้าการจับกุมตัวโดยไม่มียกมัดติดตัวเป็นเหตุสุดวิสัย การไม่มีกล้องติดตัว เจ้าหน้าที่อาจมี ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและผิดวินัย และเมื่อถูก จับกุมตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องทำบันทึกอย่างละเอียดเกี่ยวกับการควบคุมตัว เช่น บันทึกเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ผู้ถูกควบคุมตัว วันเวลา และสถานที่ของผู้ถูกควบคุมตัว ใครเป็นคนออกคำสั่ง ใครเป็นคนสั่ง วันเวลา สถานที่ปล่อยตัว สภาพร่างกายและจิตใจของผู้ถูกควบคุมตัว ทั้งก่อนและหลังถูกปล่อยตัว “ต้องบันทึก รายละเอียด” โดยเฉพาะสภาพร่างกายและจิตใจ ว่ามีบาดแผลหรือไม่ เป็นบาดแผลที่เกิดจากการถูกควบคุม ตัวหรือไม่ โดยกฎหมายฉบับนี้ กำหนดว่า เมื่อเจ้าหน้าที่รัฐจับกุมและควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยแล้ว เจ้าหน้าที่ ของรัฐจะต้องแจ้งฝ่ายปกครอง นายอำเภอ หรือพนักงานอัยการทันทีว่าบุคคลที่จับคือใคร จับด้วยข้อหา อะไร และใช้วิธีการจับกุมอย่างไร เพื่อให้หน่วยงานในพื้นที่รับทราบเรื่อง เพื่อบันทึกข้อมูลเอาไว้ในสารบบ ป้องกันการเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินไม่คาดคิด โดยผู้ถูกควบคุมหรือถูกจับตัวมีสิทธิตั้งคำถามว่าแจ้ง ฝ่าย ปกครอง พนักงานอัยการ หรือนายอำเภอหรือยัง เพราะประชาชนมีสิทธิที่จะต้องรับรู้ เช่น หากเกิดเหตุใน กรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องแจ้งให้กับพนักงานอัยการและผู้อำนวยการสำนักงานการสอบสวน และนิติการ กรมการปกครอง ส่วนต่างจังหวัดแจ้งกับนายอำเภอในพื้นที่รับผิดชอบ เช่น สมมติว่าญาติเรา ถูกจับ เราไม่รู้ใครจับ เราสามารถไปหานายอำเภอหรือติดต่อพนักงานอัยการเพื่อสอบถามว่าใครจับ อยู่ที่ไหน หน่วยงานจะต้องชี้แจงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ถ้าไม่แจ้งอาจเข้าข่ายเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดย มิชอบ มีพิรุณ ฉะนั้นคนใกล้ชิดหรือคนในครอบครัวควรสอบถามที่นี้ก่อน เพื่อเป็นหลักฐานซึ่งคนที่รู้ เบาะแสเกี่ยวกับการทรมาน การกระทำโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือ การอุ้มหาย สามารถแจ้งทุกฝ่ายได้ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครอง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ถ้าเข้าใจโดยสุจริตสามารถแจ้งความได้ ต่อมาถ้าพบว่า ไม่ได้เกิดขึ้นจริง ผู้แจ้งไม่มีความผิด ไม่ถูกดำเนินคดี ใด ๆ กฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์เชิญชวนให้คนช่วยเป็นหูเป็นตา เช่น เราสงสัยว่า เห็นคนถูกจับกุมก็ไป แจ้งตำรวจ แจ้งนายอำเภอได้ทันที โดยญาติพี่น้อง พนักงานอัยการ พนักงานฝ่ายปกครอง ทนายความ หากเห็นว่า มีการถูกทรมาน หรือการกระทำโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือ บังคับให้เป็นบุคคลสูญหาย สามารถร้องต่อศาลในท้องที่เพื่อให้ไต่สวนได้ทันที ไม่ว่าจะเป็นใครศาลจะทำการไต่สวน แล้วสั่งให้เจ้าหน้าที่พาตัวผู้ถูกจับมาตรวจสอบ เช่น ให้แพทย์ตรวจสอบและถ้าศาลเห็นว่า คนเหล่านี้ถูกทรมาน ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ศาลจะสั่งให้เยียวยา เช่น เปลี่ยนที่คุมขัง ส่งรักษาตัว โรงพยาบาล หรือถ้าจับโดยมิชอบจะสั่งให้ปล่อยตัวได้ โดยผู้แจ้งจะต้องมีพยานหลักฐานให้แน่ชัด ถ้าไม่มี หลักฐานชัดเจนศาลจะยุติการสอบสวนทันที

2. ผลการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มาปฏิบัติหน้าที่ในศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 100 ท่าน พบว่า มีอุปสรรคและข้อขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

1) ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ พบว่า ปริมาณกล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหวให้กำลังพลเพื่อใช้ปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอ โดยกล้องติดตัวเจ้าหน้าที่จะต้องมีการจัดซื้อเพิ่มอีกจำนวนมากและต้องจัดซื้อกล้องติดรถยนต์ควบคุมผู้ถูกจับเพิ่มจำนวนมากและกล้องติดสถานที่ควบคุมผู้ถูกจับเพิ่มอีกจำนวนมาก ซึ่งจะต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการ ทั้งนี้ปัจจุบันสถานีตำรวจในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานียังมีจำนวนอุปกรณ์เหล่านี้ไม่เพียงพอ และยังไม่รวมค่าใช้จ่ายในการจัดทำระบบหรืออุปกรณ์จัดเก็บข้อมูลหน่วยความจำ ระบบ Cloud (ประเภททำประกันภัยเก็บข้อมูล) ซึ่งงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์และจัดทำระบบดังกล่าวไม่ได้ถูกกำหนดอยู่ในแผนหรือรายการงบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยจะต้องดำเนินการตั้งคำของบประมาณอย่างรวดเร็วที่สุดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

2) ด้านการจัดเตรียมความพร้อมให้บุคลากร พบว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีกำลังพลในสายงานปฏิบัติการ ประมาณ 250,000 นาย จากจำนวน 17 หน่วยงานในสังกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จากการสำรวจความพร้อมของข้าราชการตำรวจทั่วประเทศ นอกจากการขาดความพร้อมในด้านอุปกรณ์แล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจยังขาดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 เนื่องจากเทคโนโลยีของอุปกรณ์ที่ใช้บันทึกภาพและเสียงในปัจจุบันได้พัฒนาก้าวหน้าไปมาก และผลิตภัณฑ์มีหลากหลายยี่ห้อ มีวิธีการใช้งานแตกต่างกัน ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้และทักษะในการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกอบรมใช้งานอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง ฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานในพื้นที่จริง เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและสัมฤทธิ์ผล

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อพนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานในศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 10 ท่าน สรุปได้ว่า อุปสรรคและข้อขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่เพราะตามกฎหมายฉบับนี้ มาตรา 22 วรรคหนึ่ง และที่สำคัญการขาดระเบียบและแนวทางการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานกลางสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยยังไม่มีระเบียบหรือแนวทางการปฏิบัติอันเป็นมาตรฐานกลาง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ ในการจับกุมและควบคุมยึดถือปฏิบัติ อันจะส่งผลให้แต่ละหน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ในแนวทางที่แตกต่างกัน เกิดความหลากหลายของมาตรฐานและการตีความที่แตกต่างกัน จะส่งผลให้เกิดความสับสนกับทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและประชาชนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานมีขอบเขตอำนาจหน้าที่แตกต่างกัน จึงต้องมีการกำหนดระเบียบหรือแนวทางการปฏิบัติอันเป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มาตรา 19 (10) กำหนดให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีมติชัดเจนมาจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุคคลสูญหาย

สรุปและอภิปรายผล

จากการเก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร พบว่า หลักการของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 เจตนารมณ์กฎหมายฉบับนี้ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก คือ 1) เพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่รัฐทรมาน หรือกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรืออุ้มหาย 2) เพื่อเยียวยาประชาชนที่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐทรมาน ถูกกระทำอย่างโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรืออุ้มหาย นอกจากนี้ สิทธิได้รับค่าเสียหายจากรัฐ ยังมีสิทธิได้รับการเยียวยาประการอื่น โดยลักษณะความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ 1) ความผิดฐานกระทำการทรมาน (อุ้มทรมาน) 2) ความผิดฐานกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ 3) ความผิดฐานกระทำให้บุคคลสูญหาย (อุ้มหาย) ผู้กระทำความผิดทั้ง 3 ฐาน ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ที่ไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ร่วมหรือสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในการกระทำความผิด ก็อาจถูกดำเนินคดีตามกฎหมายนี้ได้เช่นกัน และโทษตามกฎหมายฉบับนี้ ผู้กระทำความผิดฐานกระทำการทรมาน มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 - 15 ปี และปรับตั้งแต่ 1 - 3 แสนบาท และหากผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัส จะมีโทษหนักขึ้นจำคุก 10 - 25 ปี และปรับตั้งแต่ 2 - 5 แสนบาท และจะต้องรับโทษหนักขึ้น หากถึงขั้นเสียชีวิต มีโทษจำคุก 15 - 30 ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท นอกจากตามกฎหมายฉบับนี้ มาตรา 5 - 7 ถึงข้างต้น ยังระบุโทษถึงผู้ให้การสนับสนุน ผู้สมคบ รวมถึงผู้บังคับบัญชาที่ทราบการกระทำความผิดด้วย โดยอายุความตามกฎหมายฉบับนี้ ใช้ตามประมวลกฎหมายอาญากล่าวคือ มีอายุความสูงสุด 20 ปี

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มาปฏิบัติหน้าที่ในศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานีและพนักงานอัยการที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี สรุปความได้ว่า อุปสรรคและข้อขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ดังนี้

- (1) ด้านการจัดเตรียมงบประมาณ
 - (2) ด้านการจัดเตรียมความพร้อมของบุคลากร
 - (3) ด้านความชัดเจนของบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 รวมทั้งระเบียบและแนวทางการปฏิบัติอันเป็นมาตรฐานกลาง
- ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ไม่ได้เกิดจากข้อกฎหมายที่บัญญัติขึ้นแต่เกิดจากการบริหารจัดการ ซึ่งสามารถแก้ไขได้ในอนาคตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

อุปสรรคและข้อขัดข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ได้จากผลการสัมภาษณ์ มีทั้งหมด 3 ด้าน ผู้เขียนต้องให้ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาให้ครบทั้ง 3 ด้าน โดยอาจให้ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ด้านงบประมาณในการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง = รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียงให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

ด้านความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง = กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต้องประสานงานและร่วมมือกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดให้มีการให้ความรู้และฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์บันทึกภาพและเสียง

ด้านความชัดเจนของบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 รวมทั้งระเบียบและแนวทางการปฏิบัติอันเป็นมาตรฐานกลาง = ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 ที่มีความไม่ชัดเจน หรือคลุมเครือ รวมทั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหายต้องวางระเบียบเพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติอันเป็นมาตรฐานกลางสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยเร็ว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป คือ การศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565

เอกสารอ้างอิง

- คมกฤษ หาญพิชาชัย. (2551). อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนให้พ้นจากการถูกบังคับให้หายสาบสูญ: ผลกระทบทางกฎหมายต่อประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- เพลินตา ตันรังสรรค์. (2558). หลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย พ.ศ. , จุลินิติ, 12(2), 79-97.
- พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ. (2550). คู่มือทำความเข้าใจเรื่องการบังคับให้บุคคลสูญหาย: ร่วมรณรงค์ให้คนไทยรับรองอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายขององค์การสหประชาชาติ ปี พ.ศ. 2549 [จุลสาร]. กรุงเทพฯ : มูลนิธิผสานวัฒนธรรม.
- รณกรณ์ บุญมี. (2562). 60 ปี อุทม รัฐอมฤต ชีวิตและมิตรภาพบนเส้นทางวิชาการ. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.